

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1А, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, [e-mail: arch@vas.bg](mailto:arch@vas.bg)

Изх. № 398

Дата: 01.04.2021 г.

**ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ
НА ГРАЖДАНСКАТА И ТЪРГОВСКАТА
КОЛЕГИЯ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД**

СТ А Н О В И Щ Е

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

по тълкувателно дело №6 / 2020 г.

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

На основание чл. 128, ал.1 ЗСВ Председателят на ВКС е образувал тълк.д. № 6 от 2020 г. на ОСГТК на ВКС за произнасяне по следния процесуалноправен въпрос („**Въпросът**“):

Подлежат ли на отмяна по реда на чл. 303 и сл. ГПК влезлите в сила постановления по чл. 496, ал.1 ГПК за възлагане на недвижим имот?

По Въпроса е констатирана противоречива практика на състави от ГК и от ТК на ВКС, които при произнасяне по конкретни, разглеждани от тях

случаи, са изразявали становище по Въпроса, основано на различни съображения и са давали диаметрално противоположен отговор.

Първата група отговори на Въпроса:

Според едното становище при отговора на Въпроса трябва да се съобрази постановеното по т.3 от Тълкувателно решение № 7 от 31.07.2017 г. на ВКС по т. д. № 7/2014 г., ОСГТК, докладвано от съдиите Симеон Чаначев и Мариана Костова (ТР№7/14). Точка т.3. от посоченото ТР № 7/14 гласи: „Решенията на окръжния съд, постановени по жалба срещу действията на съдебния изпълнител, не подлежат на отмяна по реда на Глава 24 ГПК.“ Съображенията за този извод в основата си включват аргумента, че с тези влезли в сила съдебни решения, каквото би било решението на окръжния съд по жалба срещу постановление за възлагане, не се разрешава материално-правен спор, поради което с влизането им в сила не се формира сила на пресъдено нещо, при което отмяната на такива решения по реда на Глава 24 ГПК е недопустима. На същото основание, влязлото в сила като необжалвано постановление за възлагане на недвижим имот, също не следва да подлежи на отмяна по реда на Глава 24 ГПК.

Посочва се още, че „(О)отмяната е извънредно средство за проверка на неправилните влезли в сила съдебни решения, които се ползват със сила на пресъдено нещо. Производството по обжалване действията на съдебния изпълнител е двустранно, спорно правораздавателно производство, целящо да отмени правните последици на извършено от съдебния изпълнител незаконно действие и да задължи последния валидно да повтори същото действие. По принцип, с постановеното в рамките на това производство решение, съдът не разрешава материалноправен спор.“¹

Подчертава се, че като процесуално средство за защита отмяната по Глава 24 ГПК е допустима „по отношение на определен кръг съдебни постановления - влезли в сила решения, ползващи се със сила на пресъдено нещо в трите ѝ основни проявления - правоустановяващо действие, правопотвърждаващо или правоотричащо спорното право, което трансформира спорното правоотношение в безспорно, регулиращо действие, произтичащо от установеното с решението правно положение, задължаващо

¹ Определение № 44 от 16.01.2019 г. на ВКС по ч. т. д. № 2877/2018 г., II т. о., ТК, докладчик съдията Боян Балевски

страните да съобразяват поведението си за в бъдеще със съдебно установеното правно положение /[чл. 298, ал. 1 ГПК](#)/ и непререшаемост на спора - [чл. 299 ГПК](#). Като акт не отговарящ на тези характеристики, постановлението за възлагане на недвижим имот не подлежи на отмяна по посочения ред².

Макар да се посочва, че „(Н) на основание чл. 496, ал.3 ГПК ако възлагането не бъде обжалвано, действителността на проданта може да бъде оспорвана по исков ред само при нарушаване на [чл. 490 ГПК](#)“³, [не се коментира какво следва от тази ограничена възможност за защита по исков ред, а само се подчертава задължителния характер на](#) разясненията, дадени с т. 3 на ТР № 7/ 14.

В един от посочените в искането за тълкуване случаи⁴ молбата за отмяна е приета за недопустима, но по други съображения, а не при препращане към т.3 от ТР № 7/ 14. Съставът на ВКС е разглеждал молба, подадена от купувача при публичната продан, който е твърдял, че след влизане в сила на постановлението за възлагане срещу него е бил предявен иск за собственост, от който молителят-купувач разбрал, че длъжникът по изпълнителното дело още преди налагането на възбраната върху имотите е отчуждил тези имоти, които са били по-късно несени на публичната продан имоти. За този молител съставът на ВКС е приел, на първо място, че с атакуваното по Глава 24 ГПК постановление за възлагане не се засягат правата и интересите на молителя в изпълнителното производство, а освен това, на второ място, съдът е посочил, че тъй като публичната продан на недвижим имот е производен способ за придобиване на вещни права, ако с влязло в сила решение бъде установено, че длъжникът по изпълнението не е бил собственик на имота, при съдебно отстранение молителят-купувач ще разполага с правата по чл.499 ГПК, а следователно е налице предвиден в закона друг способ за защита, който изключва както обжалването на постановлението за възлагане, така и изключва след влизането му в сила - отмяната на влязлото в сила постановление за възлагане. Следователно съставът на ВКС с това решение не е възприел а priori недопустимост на молба за отмяна срещу постановление за възлагане с препращане към т.3 от

² Определение № 364 от 9.11.2017 г. на ВКС по гр. д. № 887/2017 г., III г. о., ГК, докладчик председателят Марио Първанов

³ Определение № 250 от 18.06.2019 г. на ВКС по гр. д. № 2290/2019 г., IV г. о., ГК, докладчик председателят Веска Райчева

⁴ Определение № 332 от 10.11.2015 г. на ВКС по гр. д. № 4635/2015 г., I г. о., ГК, докладчик съдията Дяна Ценева

ТР № 7/14, а е преценявал допустимостта на молбата за отмяна в разглеждания случай както от гледна точка на общите изисквания на Глава 24 ГПК, но така също и от гледна точка на специалните хипотези, при които постановлението за възлагане подлежи на съдебна проверка, а такава би следвало да е допустима както по жалба, така и по ред на отмяната на влязло в сила решение.

Втората група отговори на Въпроса:

Според другата група становища на състави на ВКС принципно е възприето в практиката на Върховния съд, а по-късно и на Върховния касационен съд, че самото влязло в сила постановление за възлагане на недвижим имот подлежи на отмяна по извънредния способ на съдебен контрол на влезли в сила съдебни решения съответно по чл. 231 и сл. ГПК (отм.) и чл. 303 и сл. ГПК. В тази връзка съставите на ВКС обосновават относно постановлението за възлагане, че макар то да не се ползва със сила на пресъдено нещо по материално-правен спор, „(П)по естеството си, то е едностранен властнически акт на съдия-изпълнител в качеството му на орган, осъществяващ възложени му от държавата функции, от които възникват директно материално-правни последици – придобиват се вещни права. Тези последици могат да отпаднат само с факта на отмяна на влязлото в сила постановление за възлагане.“⁵

Обосновава се по-нататък, че всяко лице, чийто материален интерес е накърнен от влязло в сила постановление за възлагане, щом няма друг способ за защита срещу правните последици от този акт, има право да иска отмяната му по извънредния способ по реда на Глава 24 ГПК.

“Дали молителят има качеството на възискател по право не е въпрос, касаещ допустимостта на процеса, а е въпрос по съществуването на спора, по който съдът следва да се произнесе с решението.

Производствата по обжалване на разпределението и на постановлението за възлагане по изпълнително дело № 813/2017 г. към настоящия момент са приключили, поради което не е налице друг път на защита на молителката, изключващ приложението на извънредния способ за отмяна.”⁶

⁵ Определение № 40 от 27.02.2020 г. на ВКС по ч. гр. д. № 482/2020 г., I г. о., ГК, докладчик съдията Бонка Дечева

⁶ Решение № 131 от 19.02.2020 г. на ВКС по т. д. № 1803/2018 г., II т. о., ТК, докладчик съдията Костадинка Недкова

„Доколкото съдебната практика на ВС и ВКС не допуска разширително тълкуване на чл.496, ал.3 ГПК респ. на чл.384, ал.3 ГПК (отм.); то тезата за недопустимостта на отменителното производство (като механизъм за правна защита по [ГПК](#)) по отношение на възлагателното постановление на недвижим имот от публична продан би дало основание за извод, че е налице отказ от правосъдие, ако липсва друг процесуален ред за съдебна защита... .

Възлагането на недвижим имот от публична продан се извършва с едностранен властнически акт на съдия-изпълнител в качеството му на орган, осъществяващ възложени му от държавата функции по индивидуалното принудително изпълнение, поради което последиците на възлагането като процесуални действия, довели до постановяване на краен властнически акт с гражданско-правни последици биха отпаднали с факта на отмяна на действията на съдия-изпълнителя, но само в някои от хипотезите на порочни процесуални действия касаещи нарушения на установената от закона процедура... .“

По принцип отменителното производство по чл.303 и сл. ГПК е уредено като извънреден способ за защита срещу порочни съдебни решения когато за страната молител няма друг път на съдебна защита. При конкретните данни и липсата на спор, че публичната продан е деривативен придобивен способ и може да има транслиране на вещни права в патримониума на купувача от публична продан само ако длъжникът е бил собственик. След като няма длъжник, то и няма основание неговите права да се считат преминали в чуждата правна сфера, а пътят на защита не е отменителното производство.⁷

Висшият адвокатски съвет намира, че следва да се подкрепи като правилен отговорът на втората група състави на ВКС.

В допълнение и обобщение на цитираните съдебни актове, подкрепящи това становище, излагаме по-долу следните доводи и аргументи:

1. Отмяната по реда на Глава 24 ГПК е извънреден способ за защита срещу влезли в сила порочни съдебни актове. Разпоредбата на чл. 303, ал.1 ГПК говори за „влязло в сила решение“, но не ограничава приложното поле

⁷ Решение № 55 от 23.12.2020 г. на ВКС по гр. д. № 2241/2019 г., II г. о., ГК, докладчик председателят Емануела Балеvsка

на разпоредбата само до постановеното от съд решение, нито изисква решението да бъде акт на съда, с който се решава спор със сила на пресъдено нещо.

2. Съдебната практика допуска отмяна на и на други влезли в сила актове, с които се разрешават други уредени в ГПК производства и с които се засягат материални права, при което страната няма друг път за защита. Това следва и от Разпоредбите на чл.303, ал.2 и ал.3 ГПК, които изчерпателно посочват решенията, които не подлежат на отмяна. Става дума за ограничение в правото на защита, което не може да се тълкува разширително.

3. Постановлението за възлагане е такъв акт на съдебния изпълнител, с който завършва уредена в ГПК процедура, като има за последица прехвърляне на правото на собственост върху недвижим имот. Несъмнено този краен акт засяга материални права, а когато е влязъл в сила, но в процедурата при постановяването му са допуснати нарушения, които представляват основания за отмяна по смисъла на чл. 303, ал.1 ГПК, и същевременно липсва друг път за защита на лицето, недопустимо е да се откаже този единствен способ за отмяна на влязъл в сила порочен акт.

4. Ето защо не би била допустима отмяна на влязло в сила постановление за възлагане, когато порокът, на който тя се позовава, може да се релевира по исков ред - какъвто е случаят с недействителността на публичната продан в хипотезите на чл. 496, ал.3 ГПК.

В заключение, Висшият адвокатски съвет намира, че отговорът на поставения Въпрос следва да бъде:

Подлежат на отмяна по реда на чл. 303 и сл. ГПК влезлите в сила постановления по чл. 496, ал.1 ГПК за възлагане на недвижим имот, когато молителят няма друг път на защита.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА